

Artykuł pochodzi z archiwalnych zasobów firmy EKO-KONSULT sp. z o.o. 80-557 Gdańsk,
ul. Narwicka 6.

Wszystkie prawa zastrzeżone.

Korzystanie za zgodą firmy EKO-KONSULT biuro@ekokonsult.pl

Kwartalnik „Problemy Ocen Środowiskowych” wydawany cyklicznie w latach 1998 – 2012, przez EKO-KONSULT był jedynym wydawnictwem w Polsce, poświęconym wyłącznie ocenom środowiskowym planowanych inwestycji oraz strategicznym ocenom oddziaływania na środowisko. Dla praktyków OOS, ale również dla osób początkujących może nadal stanowić wartościowe źródło wiedzy np. w zakresie prezentowanych case study i przeglądu stosowanych metodyk - w tym kontekście znaczna część artykułów zachowuje sporo aktualności.

Maria Ebelst

Polityka energetyczna państwa na poziomie gminy

Ustawa Prawo energetyczne stanowi niezbędne dopełnienie ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska w odniesieniu do racjonalnego i oszczędnego gospodarowania energią. Bowiem ustawa o ochronie środowiska traktując całościowo zagadnienia związane z ochroną zasobów naturalnych nie wyszczególnia nośników energii, co przyczyniło się do

marginalizacji tych zagadnień w prognozach i ocenach oddziaływania na środowisko. Również przepisy szczegółowe dotyczące zakresu prognoz całkowicie omijają problemy energetyczne, a w odniesieniu do ocen sprowadzają je do konieczności określenia energochłonności inwestycji na etapie opisu sposobu korzystania ze środowiska. A przecież, Konferencja Narodów Zjednoczonych w Rio de Janeiro w 1992 roku wiele uwagi poświęciła problematyce oszczędności energii oraz wykorzystywaniu energii odnawialnej, co znalazło potwierdzenie w dokumencie końcowym AGENDA 21, zaś Senat RP w uchwale z dnia 4 listopada 1994 roku w sprawie polityki ekologicznej państwa nadał priorytetową rangę m.in. optymalnemu wykorzystaniu istniejących źródeł energii, promocji alternatywnych sposobów jej wytwarzania, wdrażaniu energooszczędnych technologii oraz wykorzystywaniu paliw ekologicznych.

Istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego państwa ma prawidłowa konstrukcja i realizacja, wymaganych Prawem energetycznym, planów rozwoju w zakresie zaspokajania obecnego i przyszłego zapotrzebowania na paliwa lub energię elektryczną, zgodnych z założeniami polityki energetycznej państwa, a opracowywanych przez poszczególne przedsiębiorstwa energetyczne dla obszaru swego działania. Na bazie tych planów zarządy gmin zobowiązane zostały do opracowania projektów założeń do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe.

Ustawa Prawo energetyczne określa, iż wymienione wyżej dokumenty powinny uwzględniać ustalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, co jest sformułowaniem na tyle nieprecyzyjnym, że zgodnie z ustawą o zagospodarowaniu przestrzennym uchwalenie planu miejscowego nie jest obligatoryjne (za wyjątkiem określonych inwestycji), a zwyczajowo sporządzane są one dla niewielkich terenów, na których przewiduje się intensyfikację zagospodarowania. Ponadto pod koniec bieżącego roku tracą ważność plany miejscowe.

Natomiast pierwszym etapem w planowaniu miejscowym jest obligatoryjnie sporządzane studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Studium stanowi ramowe wytyczne dla planów miejscowych, nie mając jednak, w odróżnieniu od planu, rangi prawa miejscowego. Zgodnie z ustawą o zagospodarowaniu przestrzennym w studium należy określić między innymi uwarunkowania wynikające z dotychczasowego uzbrojenia terenu oraz kierunki rozwoju infrastruktury technicznej. Wydaje się więc logiczne, że to właśnie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy powinno stanowić materiał wyjściowy do opracowania zarówno planu rozwoju przez przedsiębiorstwo energetyczne, jak i projektu założeń do planu zaopatrzenia gminy w media energetyczne.

Projekt założeń do planu zaopatrzenia gminy w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe ma kapitalne znaczenie dla rozwoju gospodarczego gminy. Zgodnie z Prawem energetycznym projekt założeń winien zawierać:

- ocenę stanu istniejącego i przewidywanych zmian zapotrzebowania na media energetyczne;
- przedsięwzięcia racjonalizujące użytkowanie tych mediów;
- możliwość wykorzystania istniejących nadwyżek lokalnych zasobów paliw i energii;
- zakres współpracy z innymi gminami.

Poszczególne przedsiębiorstwa energetyczne zobowiązane są do nieodpłatnego udostępnienia zarządom gmin planów rozwoju w zakresie dotyczącym terenu danej gminy oraz własnych propozycji niezbędnych do opracowania projektu założeń. Projekt założeń

wykładany jest do publicznego wglądu, a założenia do planu zaopatrzenia w media energetyczne uchwalane przez radę gminy.

W wypadku, gdy założenia do planu zaopatrzenia stoją w sprzeczności z planami rozwoju przedsiębiorstw energetycznych, a przedsiębiorstwa te nie mogą zapewnić realizacji przedsięwzięć określonych w założeniach, zarząd gminy zobowiązany jest (i tylko wtedy) do opracowania projektu planu zaopatrzenia. Projekt planu powinien zawierać:

- propozycje rozwoju i modernizacji poszczególnych systemów energetycznych wraz z ekonomicznym uzasadnieniem;
- harmonogram realizacji zadań;
- przewidywane koszty realizacji oraz źródło ich finansowania.

Realizacja ustaleń planu odbywa się na podstawie umów gminy z przedsiębiorstwami energetycznymi, a gdy jest to niemożliwe rada gminy może uchwalić obowiązek fakultatywnej realizacji określonej części ustaleń planu zaopatrzenia.

Ponadto Prawo energetyczne w sposób jednoznaczny nakłada na przedsiębiorstwa zajmujące się przesyłem i dystrybucją paliw lub energii do odbiorców obowiązek utrzymywania zdolności urządzeń, instalacji i sieci do realizacji dostaw paliw lub energii w sposób ciągły i niezawodny, przy zachowaniu obowiązujących wymagań jakościowych. Przedsiębiorstwa te zobowiązane są również do realizacji i finansowania budowy oraz rozbudowy sieci, w tym przyłączy odbiorców pod warunkiem, że sieci te przewidywane są w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz w planie zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe. Powyższe sformułowanie jest co najmniej nieściśle, a mianowicie:

- art.2 ust.1 ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym określa, iż miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego ustala przeznaczenie i zasady zagospodarowania przestrzennego. Uszczegółowienie zakresu planu miejscowego zawarte jest w art.10 ust.1, który mówi, że w planie miejscowym ustala się między innymi: pkt.5 - zasady obsługi w zakresie infrastruktury technicznej oraz linie rozgraniczające tereny tej infrastruktury, a w pkt.11b - granice obszarów rehabilitacji istniejącej zabudowy i infrastruktury technicznej. I to wszystko! Użyte więc w Prawie energetycznym sformułowanie „pod warunkiem, że sieci te przewidywane są w miejscowych planach...” rozmija się z zapisem i duchem ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym.
- Art.20 ust.1 ustawy Prawo energetyczne jednoznacznie określa, iż plany zaopatrzenia sporządza się jedynie w sytuacjach, gdy założenia do planów nie mogą być realizowane przez przedsiębiorstwa energetyczne. Zachodzi więc sprzeczność między zapisem powyższego artykułu, a wyżej przytoczonym sformułowaniem (art.7 ust.4) tejże ustawy.

Wydaje się, choć żadna z wymienionych wcześniej ustaw tego nie ustala, że to właśnie założenia do planów bądź plany zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, powinny stanowić podstawę do określenia zasad obsługi w zakresie infrastruktury technicznej w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego dla objętego tym planem obszaru gminy. Oczywistym jest iż mogą i powinny działać tu sprzężenia zwrotne, polegające na ewentualnej korekcie planów zaopatrzenia w wyniku wprowadzania planem miejscowym nie przewidzianych wcześniej inwestycji znacznej energochłonności.

Zbadanie zgodności ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego z założeniami do planów i planami zaopatrzenia w media energetyczne winno być przedmiotem prognozy skutków wpływu ustaleń miejscowego planu zagospodarowania

przestrzennego na środowisko przyrodnicze, podobnie jak badanie zgodności z warunkami korzystania z wód dorzecza, z planami ochrony parków narodowych, krajobrazowych itp.

Również ocena oddziaływania na środowisko, obligatoryjnie sporządzana na etapie ustalania warunków zabudowy i zagospodarowania terenu dla inwestycji szczególnie szkodliwych lub mogących pogorszyć stan środowiska, powinna odnosić się do powyższych zagadnień i zgodności rozwiązań energetycznych z założeniami do planów zaopatrzenia względnie z samymi planami. Szczególne znaczenie ma to dla oceny prawidłowości gospodarowania energią cieplną i sposobu zaopatrzenia w ciepło projektowanej, zgodnie z ustaleniami planu miejscowego, inwestycji.

Ustawa Prawo energetyczne obliguje gminy do stworzenia mieszkańcom i podmiotom gospodarczym warunków pozwalających na zaspokojenie potrzeb w zakresie zaopatrzenia w energię oraz do dbałości o racjonalizację zużycia energii, natomiast przedsiębiorstwa energetyczne do realizacji powyższych zamierzeń w zakresie określonym założeniami polityki energetycznej państwa i planami rozwoju tych przedsiębiorstw. Obu stronom powinno więc zależeć na znalezieniu realnej płaszczyzny współpracy - gminom by w planach rozwoju przedsiębiorstw energetycznych znalazły się przedsięwzięcia decydujące o jej rozwoju i podniesieniu poziomu życia mieszkańców, a przedsiębiorstwom energetycznym by nie były zmuszane do realizacji nieefektywnych, czy wręcz zbędnych inwestycji. Osiągnięcie sensownego porozumienia utrudniają jednak nieścisłości i mało czytelny język poszczególnych aktów prawnych, ale nie bez znaczenia mogą też być zadawnione, monopolistyczne nawyki przedsiębiorstw energetycznych.

Mgr inż. Maria Ebel

PIŚMIENNICTWO

- Karol Szymanowski, Plany rozwoju, plany zaopatrzenia i miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego [w:] Biuletyn Informacyjny Klient Dystrybucja Przesył nr 3/99, PTPiREE Poznań
- Maria Ebel, Plany rozwoju, plany zaopatrzenia i miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego ciąg dalszy [w:] Biuletyn Informacyjny Klient Dystrybucja Przesył (w druku) PTPiREE Poznań